

مقاله اصلی

ارائه الگوی مفهومی ارزیابی اجرای خط مشی نظام اداری: مورد مطالعه دستگاه‌های اجرایی و دانشگاه‌های علوم پزشکی استان سمنان

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۵/۰۲ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۰/۰۹

خلاصه

مقدمه: با توجه به تدوین سیاست‌های کلی نظام اداری، برنامه‌های توسعه و ...، و همچنین انطباق این سیاست‌ها در نهادهایی که با سلامت جامعه در ارتباطند، هدف از پژوهش حاضر ارائه مدلی مفهومی از ابعاد، مقولات کلان و پایه از ارزیابی برنامه‌های اصلاح نظام اداری اجرا شده در دانشگاه‌های علوم پزشکی استان سمنان می‌باشد.

روش کار: پارادایم تحقیق تفسیری است که با رویکردی استقرایی از استراتژی نظریه داده بنیاد استفاده شد تا علاوه بر داده‌های حاصل از بررسی متون مربوطه، از نظرات مجریان، ناظران و سیاستگذاران نیز استفاده شود؛ بدین ترتیب که ضمن تحلیل محتوای متون مرتبط با ارزیابی سیاست، برنامه‌های اصلاح نظام اداری و اسناد مرتبط با برنامه اصلاح نظام اداری، جهت دستیابی به نظرات دست اندر کاران از نمونه گیری گلوله برفی استفاده شد. در این پژوهش پس از مصاحبه با ۱۲ تن در ۳۷ جلسه و اشباع نظری به وجود آمده است.

نتایج: استخراج الگوی مفهومی منظومه‌ای از برنامه‌های اصلاح نظام اداری دوره اول و دوم اجرا شده در دستگاه‌های اجرایی دانشگاه‌های علوم پزشکی استان سمنان شامل ۲۸۰ مفهوم پایه، ۷۱ مقوله پایه، ۹ مقوله کلان و شش بعد می‌باشد.

نتیجه گیری: ارزیابی فعلی خط مشی اداری در دستگاه‌های اجرایی استان سمنان دارای خصوصیات؛ روش محور، هدفگرا، گذشته نگر و متمرکز بر مرحله اجرای فرآیند خط مشی گذاری است که این نتایج می‌تواند در طراحی نظام جامع ارزیابی خطی مشی اداری دانشگاه‌های علوم پزشکی استان سمنان مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: خط مشی عمومی، نظام اداری، نظریه داده بنیاد، سلامت

خسرو نوری^۱
حسن فراتی^{۲*}
هادی همتیان^۳
فرشاد فائزی رازی^۴

^۱ گروه مدیریت دولتی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران
^۲ گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)
^۳ گروه مدیریت دولتی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.
^۴ گروه مدیریت صنعتی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

Email: hassan.foraty@gmail.com

مقدمه

متولیان سلامت نیازمند وضعیت سلامت واحدهای مختلف اداری زیر مجموعه خود هستند. استفاده از تعداد زیادی شاخص ممکن است باعث سردرگمی و عدم اطمینان در مورد وضعیت سلامت شود. در دسترس بودن یک شاخص جامع مطمئناً مفید است (۱). اطلاعات موثق در مورد وضعیت سلامت جامعه، پیش نیاز برنامه ریزی خدمات است. بر اساس مأموریت ملی بهداشت، تهیه برنامه اقدام سلامت ناحیه (DHAP) با وضعیت فعلی اجباری است. شاخص‌های متعددی برای ارزیابی وضعیت سلامت جامعه مد نظر است. نظرسنجی در مقیاس بزرگ با استفاده از ابزاری که به دنبال دیدگاه مردم در مورد جنبه‌های مختلف سلامت است، یک عمل رایج است (۲). شاخص‌هایی مانند سال‌های زندگی با ناتوانی و امید به زندگی تعدیل شده با ناتوانی احتمالاً بهترین شاخص‌های تکامل یافته هستند. اطلاعات پیش نیاز نواحی مختلف برای این شاخص‌ها به راحتی در دسترس نیست. معمولاً مدیران به برخی از شاخص‌های سنتی متوسل می‌شوند که پایایی و اعتبار متفاوتی دارند و اطلاعاتی در مورد جنبه‌های خاص سلامت ارائه می‌دهند. مانند شاخص توسعه انسانی، در حالیکه شاخص سلامت جامع تحت عنوان یک الگو ممکن است آشکارا بسیار آموزنده و مطلوب باشد. چنین شاخصی به مقایسه نواحی و تخصیص منابع به منطقه متناسب با شاخص کمک می‌کند. از این رو، تجزیه و تحلیل منطقه‌ای بهترین ابزار است. متأسفانه، داده‌های منطقه‌ای با قابلیت اطمینان معقول به ندرت در دسترس هستند، به جز بررسی سطح خانوار منطقه (DLHS) و بررسی‌های سالانه سلامت (در استان‌های منتخب). سیستم اطلاعات مدیریت سلامت (HMIS) نیز اطلاعاتی را ارائه می‌دهد. تلاش محققان تهیه شاخص جامع از منابع داده‌های موجود برای یک ناحیه و اندازه گیری نابرابری منطقه می‌باشد (۱).

اداره در تعریف لغوی از واژه لاتین Administrate مشتق شده که به معنای «خدمت کردن» است (۳)؛ اما در یک تعریف اصطلاحی، اداره عبارت است از مجموعه فعالیت‌هایی که به وسیله آن، مقامات عمومی با امکانات عادی یا با توسل به اختیاراتی

که قدرت عمومی نامیده می‌شود، نظم عمومی را برقرار می‌سازند و نیازهایی را که متضمن نفع عمومی است، برآورده می‌کنند (۴). خط مشی عمومی را به شکل‌های مختلف و در قالب الفاظ متفاوت تعریف کرده اند اما به طور ساده می‌توان گفت خط مشی عمومی تصمیمی است که در قبال یک مشکل عمومی اتخاذ می‌شود، امام باید در نظر داشت خط مشی صرفاً اتخاذ تصمیم نیست بلکه فرایندی است شامل تمام اقدامات که از زمان احساس مشکل شروع می‌شود و به ارزیابی نتایج حاصل از اجرای خط مشی ختم می‌شود (۵). در این تحقیق منظور از خط مشی نظام اداری اسناد و قوانین مرتبط با موضوع تحقیق از جمله سند چشم انداز، سیاست‌های کلی توسعه، نظام اداری، اقتصاد مقاومتی و... خصوصاً برنامه‌های اصلاح نظام اداری می‌باشد. همزمان با اجرای برنامه سوم توسعه، مطالعات جامعی در خصوص وضعیت نظام اداری کشور صورت گرفت و یکی از نارسایی‌هایی که بر اساس نتایج مطالعات و آسیب شناسی انجام شده در نظام اداری مشاهده گردید، فقدان نظام ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی بود. به منظور رفع مشکل موجود، بررسی و مطالعات جامعی در زمینه‌ی طراحی نظام ارزیابی عملکرد انجام و نظام ارزیابی عملکرد با الگوی بومی طراحی گردید که طی آن مقوله‌ی ارزیابی عملکرد در فصل یازدهم (مواد ۸۱، ۸۲ و ۸۳) قانون مدیریت خدمات کشوری نیز مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

از ابتدای دهه ۱۹۶۰ تاکنون طی سه مرحله عمده ارزیابی خط مشی‌های عمومی در جهان صورت گرفته است. در موج اول آن در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، مطالعات ارزیابی تحت تأثیر ظهور دولت رفاه و اصلاحات آن ابزاری برای بهبود نتایج و به حداکثر رساندن اثربخشی خروجی‌ها به شمار می‌رفت. از نیمه دهه ۱۹۷۰ با رکود اقتصادی جهانی و افزایش فشار به بودجه‌های ملی، هزینه برنامه‌ها و سیاست‌ها عمومی کاهش یافت که این امر منجر به مرحله دوم ارزیابی انجامید تاکید خط مشی‌ها در این دوره بر هزینه - کارایی تمرکز داشت و به همین دلیل توانست در

کشورهای مختلف گسترش قابل ملاحظه‌ای بیابد در نتیجه تحقیقات در زمینه ارزیابی مدل‌هایی صورت پذیرفتند که بیشتر مبتنی بر هدف و نتیجه بودند و از روش‌های کمی بهره می‌بردند. دوره سوم ارزیابی خط مشی‌ها از دهه ۱۹۹۰ آغاز شده و با تسلط «مدیریت عمومی‌نویین» (برگفتمان جهانی نوسازی، قاره‌های مختلف را در نوردید (۶). در این میان حسابرسی هزینه محور، به کارگیری شاخص‌ها و ساختار ارزیابی مدار تخصیص بودجه نقش پررنگ تری نسبت به دوره گذشته داشته و باعث توسعه مدل‌های ارزیابی خط مشی‌های عمومی گردید. امروزه در کشورهای بسیاری ارزیابی به مثابه ابزار بهره مندی و بازخورد اطلاعات سیاستی مناسب پذیرفته شده و به کار گرفته می‌شود. در سیر پژوهش‌های ارزیابی خط مشی‌های عمومی، مدل‌ها و روش‌های مختلفی برای ارزیابی سیاست‌ها پروراند شده که باعث تعالی تعاریف و مباحث آن شده است که در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

در ادبیات ارزیابی و نظارت برنامه سه مفهوم نزدیک سنجش، رصد و ارزیابی مطرح می‌شوند. مفهوم اول که به معنای سنجش یا ارزیابی است برای ارزیابی سازگاری برنامه و تصمیمات اتخاذ شده در قالب آن با یکدیگر و با سایر قوانین و اسناد بالادستی است. علاوه بر این به ارزیابی نحوه تامین مالی پروژه‌های مطرح شده در برنامه نیز ذیل این مفهوم پرداخته می‌شود. مفهوم رصد کردن به نظارت در مرحله اجرای برنامه اشاره دارد. اینکه در اجرا، برنامه از اهداف خود منحرف نشود و برنامه به نحو مناسبی به اجرا گذاشته شود. همچنین میزان موفقیت برنامه نیز طی فرایند رصد کردن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در واقع هدف از رصد کردن، ارزیابی اجرای برنامه، ارزیابی عملکرد سازمان مجری آن و ارزیابی فرآیندهای اجرایی برنامه در سازمان‌های مجری است همچنین ارزیابی نیز به بررسی میزان کارایی برنامه و سازگاری آن با اهداف در نظر گرفته شده می‌پردازد. در واقع باید گفت که نمی‌توان مرزبندی دقیقی بین دو مفهوم سنجش و رصد با ارزیابی یافت. ارزیابی در مفهوم سوم مطرح شده با هر یک دو

مفهوم دیگر در بخش‌هایی همپوشانی داشته و در بخش‌هایی تفاوت ایجاد نموده است (۷)

از نظر برانسون، رویر و چریکیو، ارزیابی خط مشی شامل سه مرحله محتوا، اجرا و پیامدهای خط مشی بوده است. هر کدام از آنها بر یکی از مراحل فرایند خط مشی گذاری متمرکز است. ارزیابی محتوای؛ این نوع ارزیابی در بردارنده مراحل مهمی از فرایند خط مشی گذاری (تعریف مسئله، تحلیل و تدوین خط مشی و انتخاب و توسعه خط مشی) بوده و درصدد پاسخ به این سؤال است که آیا محتوای خط مشی، به وضوح بیانگر اهداف خط مشی، اجرای آن و منطق اساسی برای بررسی آثار احتمالی خط مشی هست؟ ارزیابی اجرای خط مشی؛ این نوع ارزیابی دال بر آن است که آیا خط مشی طبق برنامه و همانطور که انتظار می‌رفت به اجرا در آمده است یا خیر؟ ارزیابی پیامد خط مشی؛ این نوع ارزیابی نیز دال بر این مهم است که آیا خط مشی مدنظر توانسته است نتایج و پیامدهای مورد انتظار را حاصل کند؟ (۸).

ارزیابی خط مشی را با توجه به مرحله زمانی مورد بررسی در چرخه خط مشی به سه دسته عمده تقسیم کرد: الف) ارزیابی آینده نگر یا پیشینی در زمان تدوین خط مشی انجام می‌شود. ب) ارزیابی حین اجرا؛ نظارتی است که طی عمر اجرایی یک خط مشی و به طور مستمر و مرحله‌ای انجام می‌شود تا با اعلام هشدار سریع به مجریان، اصلاحات لازم حین اجرای خط مشی انجام پذیرد. ج) ارزیابی گذشته نگر یا پسینی، پس از اتمام اجرای خط مشی انجام می‌شود و خروجی‌های بالفصل، پیامدها و اثرات خط مشی را بررسی می‌کند و درخصوص کارآمدی خط مشی در تحقق اهداف قضاوت انجام می‌دهد (۹). بطور کلی ارزیابی خط مشی عمومی عبارت است از مقایسه اهداف پیش بینی شده خط مشی با نتایج حاصل از اجرای خط مشی که به وسیله مراجع دولتی یا غیر دولتی صورت می‌گیرد (۵).

در این راستا در جمهوری اسلامی ایران جهت بهبود و اصلاح نظام اداری، برنامه‌های اصلاح نظام اداری را بر اساس اسناد بالادستی از جمله سند چشم انداز، سیاست‌های کلی نظام اداری، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و ... تدوین نموده اند که استقرار

سطح سوم اثر و دستاوردهای برنامه است. منظور از اثر همان دستاوردهای عملی برنامه است.

سطح چهارم کارایی برنامه است که به میزان دستاوردها و نتایج حاصل شده به نسبت مقدار سرمایه گذاری شده از منابع اطلاق می شود. سطح پنجم پایداری به معنای نگهداری و افزایش و ارتقای دستاوردهای مثبت برنامه است که به دلیل ارزیابی پروژه‌ها پس از اتمام برنامه حاصل می شود. در نهایت سطح ششم تکرار پذیری که امکان اجرای دوباره یک برنامه که قبلاً اجرا شده است، در منطقه‌ای دیگر و یا برای گروهی دیگر از مردم و یا در زمانی دیگر و یا حتی توسط سازمان اجرایی دیگر، را در این سطح بررسی می نمایم (۱۰).

با توجه به شرایط زمانی و مکانی و چارچوبهای معرفت شناسانه، تاکنون، الگوهای ارزیابی متعددی، ایجاد شده اند که در نگاه اول پراکنده و غیرمرتبط جلوه می کنند؛ اما با وجود تعدد اسامی و تنوع زیاد الگوها، جوهره ارزیابی آنها را به هم مرتبط می سازد. تلاشهای زیادی برای ترسیم جریان مطالعات ارزیابی ضمن تبیین نقاط اشتراک و افتراق الگوها انجام گرفته است؛ از جمله روسی و همکاران (۱۱)، استافلیم و کورین (۱۲)، اون (۱۳) و هانسن (۱۴) واعظی، محمدی شریف زاده (۹). استافلیم (۹) معتقد است، الگوهای ارزیابی خط مشی را با توجه به تمرکز خاص و زاویه دید نظریه پرداز به موضوع ارزیابی خط مشی عمومی، میتوان به چهار دسته تقسیم کرد: «شبه ارزیابی»، «روش محور» «پاسخگو محور» و «حمایت محور» که در جدول (۱) مدل‌های هر طبقه ذکر می شوند.

نظام جامع ارزیابی خط مشی گذاری نظام اداری جهت موفقیت، از ضروریات است. بر این اساس مسئله‌ای که دولت با آن روبرو است چگونگی ارزیابی برنامه اجرا شده است تا بتواند از نتایج بررسی آن در تدوین و استقرار نظام جامع ارزیابی استفاده نماید. نظر به اینکه اجرای برنامه اصلاح نظام اداری یکی از مراحل فرایند خط مشی گذاری نظام اداری است و به صورت استانی، براساس تفاهم نامه‌ها و برشهای استانی انجام می گیرد؛ با دیدی بخش نگر تمرکز اصلی این پژوهش معطوف به ارزیابی اجرای برنامه اصلاح نظام اداری در دانشگاه‌های علوم پزشکی استان سمنان است تا به مؤلفه‌های آن دست یافته و الگویی از آن ارائه نماید. بدین منظور سؤال اصلی پژوهش چنین تنظیم شده است: " الگوی مفهومی ارزیابی اجرای برنامه اصلاح نظام اداری در دستگاههای اجرایی استان سمنان چگونه است؟ " پاسخ این پرسش الگوی مفهومی برنامه اجرا شده را ارائه و تبیین خواهد کرد و می تواند دولت را در طراحی نظام جامع ارزیابی فرایند خط مشی گذاری نظام اداری یاری نماید.

سطوح تحلیلی در ارزیابی برنامه

سطح اول ارتباط برنامه است. منظور از ارتباط در اینجا این است که به چه میزان و در چه گستره‌های، برنامه مسائل مورد نظر را که دارای اولویت هستند جهت دهی می کند. سطح دوم اثربخشی برنامه است. در این سطح بررسی میشود که چه مقدار از آثار و تغییرات مورد انتظار و اهداف پیشبینی شده، محقق گشته اند و برنامه در دستیابی به آنها موفق بوده است.

جدول ۱. مدل‌های ارزیابی خط مشی عمومی (۱۲)

ردیف	طبقه	مدل	پیشگام	محور اصلی	کاربرد
۱	شبه ارزیابی	روابط عمومی	تام کلسنی و چاک هونر	ایجاد یک تصویر قانع کننده و مثبت عمومی برای یک برنامه	ارزیابی واقعی ملاک نباشد بلکه جهت جم، اوری اطلاعات و نظرات جهت بهبود برنامه مد نظر باشد.
۲		سیاسی	گروه‌های سیاسی ایالات متحده	اعتبار برنامه حاصل توافق گروه‌های سیاسی بر سرفناح	ارزیابی واقع صورت نگیرد بلکه ملاک مشروعیت حاصل از توافقات سیاسی مد نظر باشد.
۳	روش محور	آزمون هدف	لیند کیست	مقایسه عملکرد استاندارد انتخابی و اهداف خاص	استفاده از آزمونهای استاندارد و دستیابی به اطلاعات معتبر

۴	ارزش افزوده	ساندرز و هورن	بررسی میزان موفقیت در دستیابی به یک منفعت خاص	اندازه گیری های عینی و بکارگیری مدل های ترکیبی سلسله مراتبی
۵	ترکیبی	تایلر	سست فاده از هر دو روش کمی و کیفی در ارزشیابی خطمشی	زشیابی تکوینی و تلخیصی خطمشی
۶	هدف گرا	تایلر	پایش تحقق اهداف از پیش تعیین شده خطمشی	آگاهی از تحقق اهداف خطمشی
۷	پاسخگویی مبتنی بر پرداخت بر اساس نتایج آزمایشی	لسینگر	ه کارگیری استانداردهای موفقیت/ شکست، پاداش برای نتایج خوب و تنبیه برای عملکرد غیر قابل قبول	پیشگیری از اتالس بودجه و ملزم کردن مجربان به تحقق اهداف و بر نامه هایی که اعتبار آن را دریافت کرده اند
۸	آزمایشی	کمبل	تعریف گروه آزمایش و کنترل و تعیین رابطه علی میان یک خطمشی معین و اثر آن	شناخت اثر یک خطمشی معین
۹	تجربی	کمپل و استنلی	انتخاب تصادفی گروههای ذینفع و تعیین شایستگی خط مشی برای آنها	انتخاب میان گزینه های خطمشی با توجه به هزینه های مختلف، نیاز های مختلف، نیاز های گروه های مصرسکننده، ارزش های عمومی جامعه و شواهد نتایج مثبت و منفی
۱۰	اطلاعات گرا	دمینگ	طراحی یک پایگاه داده برای خطمشی و جمع آوری منظم و مستمر اطلاعات آن	رأه اطلاعات به مدیران برای برنامه ریزی، پایش، کنترل و گزارشگری
۱۱	هزینه-فایده	تحلیلگران اقتصادی	مقایسه هزینه و فایده خط مشی	قضاوت درباره بهره روری خطمشی
۱۲	محکمه ای	ولف	قضاوت نهایی درباره مطلوبیت خطمشی بر مبنای ملاحظه توالی مان نظرات موافقان و مخالفان	قضاوت در مجادالت سیاسی درباره خط مشی
۱۳	مطالعه موردی	کمبل، لینکلن و گوبا	توصیف، تحلیل و سنتز عمی و متمرکز یک خطمشی	توضیح موث ، عمی و مستند خطمشی برای ذینفعان آن
۱۴	خبره گرا	آیزنر	توصیف، ارزشیابی انتقادی و روشن کردن شایستگی یک خطمشی خاص	عدم امکان ارزشیابی عمی خطمشی از طرق دیگر
۱۵	نظریه مبنا	گلیزر و استراوس	ارزشیابی خطمشی بر مبنای یک نظریه استراوس	توسعه و تکامل مفهومی خطمشی
۱۶	پاسخگو محور	یئتهای ممتحن	بررسی صالحیت نهادها، برنامه های نهادی، و/ یا کارکنان برای ارائه خدمات عمومی مشخص	رتبهبندی، استانداردگذاری و ارزشیابی عملکرد نهادها، برنامه ها و کارکنانشان برای اجرای خطمشیها
۱۷	تصمیم گرا	کرونبا	کمک به مجربان خطمشی برای بهبود خط مشی گذاری و پاسخگویی در مقابل اقداماتشان و درگیر کردن آنها در ارزشیابی	ارائه هر دو نوع اطلاعات ارزشیابی تکوینی و تلخیصی به ذینفعان برای بهبود خط مشی
۱۸	مشتری گرا	استیک	تعامل مستمر ارزشیاب با متقاضیان، خودگردانی محلی و کمک به افراد درگیر خطمشی برای انجام ارزشیابی و استفاده از آن برای بهبود خطمشی	فراهم کردن اطلاعات مفید در دسترس برای متقاضیان و پاسخ به نیازهای متنوع آنها و سایر ذینفعان
۱۹	حما یت محور	دینفع گرا	بررسی برنامه برای یک گروه ذینفع خاص	کثرتگرایی، انعطاف پذیری، تعامل و کل نگری مدنظر باشد
۲۰	ساختار گرا	گوبا و لینکلن	قرار دادن ذینفعان در مرکزیت ارزشیابی؛ انکار وجود هر گونه واقعیت نهایی	یادگیری اجتماعی و توانمند سازی ذینفعان

۲۱	مشارکتی	هاوس و هاو	مشارکت دموکراتیک ذینفعان در فرایند ارزشیابی	شنیدن صدای همه گروههای ذینفع در ارزشیابی خطمشی
۲۲	مطلوبگرا	پاتون	آکید بر به کار گرفته شدن ارزشیابی؛ استفاده از پنل نماینده کاربران ارزشیابی برای پیشبرد ارزشیابی متناسب با نیاز کاربر	هر نوع نیاز و مأموریت مورد نظر

روش کار

این پژوهش بر اساس بر مدل پیازی پیش رفته است؛ بدین ترتیب که لایه اول پارادایم تفسیری و غیر اثباتی محیط بر لایه‌های درونی است و برای تبیین موضوع پژوهش نحوه درک و تفسیر افراد مورد مصاحبه و مشارکت کنندگان در تحقیق، مبنای عمل قرار گرفته است. در لایه دوم رویکردی استقرایی اتخاذ شد. رویکرد استقرایی این امکان را برای پژوهشگر فراهم می‌آورد تا گزارشی نظری از ویژگی‌های موضوع پژوهش توسعه دهد و به طور همزمان، پایه این گزارش را در مشاهدات تجربی داده‌ها محکم سازد؛ به عبارتی شکل گیری نظریه از جز به کل است. با توجه به اینکه لایه سوم مدل پیازی به انتخاب استراتژی محقق اشاره دارد، استراتژی نظریه داده بنیاد انتخاب شده است. لایه چهارم بیانگر جهت گیری تحقیق است که می‌توان گفت جهت گیری پژوهش حاضر کیفی است. برای جمع آوری اطلاعات از روش‌های الف) مطالعات منظم کتابخانه شامل مطالعه کتب، مقالات و مجلات مرتبط با موضوع و همچنین مطالعه اسناد از جمله سیاست‌های کلی، قوانین برنامه توسعه، تصویب‌نامه‌ها (برنامه‌ها یا اصلاح نظام اداری) و ... به انجام رسید. ب) روش‌های میدانی از طریق مصاحبه با ۱۲ نفر از خبرگان که با روش نمونه گیری گلوله برفی انتخاب شدند، صورت پذیرفت. محقق در پژوهش حاضر از نرم‌افزار max qda جهت ثبت و تحلیل کلیه مصاحبه‌ها، کدگذاری باز، محوری و انتخابی و همچنین ثبت یادداشت‌ها و ترسیم دیاگرام‌ها بهره گرفته است.

در این پژوهش مضامین استخراج شده از منابعی شامل: اول کتابخانه‌ای از قبیل مستندات، مقالات و مجلات معتبر و مرتبط با برنامه اصلاح نظام اداری؛ دوم اسنادی از قبیل سند چشم انداز، سیاست‌های کلی نظام اداری، برنامه‌های اصلاح نظام اداری، برنامه‌های توسعه، تصویب‌نامه‌ها و آئین‌نامه‌های مربوطه، تفاهنامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها

و سوم منابع آگاه انسانی مشتمل بر ۲ نفر کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس، ۴ نفر بازرسان سازمان بازرسی استان سمنان، ۲ نفر مشاور و کارشناس ارشد در سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سرانجام ۴ نفر کارشناس و راهبر ارزیابی برنامه اصلاح اداری در سازمان مدیریت و برنامه استان، طی ۳۷ مصاحبه که زمان آنها بین ۲۵ تا ۷۵ دقیقه بود، نشانه گذاری گردید. بر اساس کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی، داده‌ها به طور متناوب و مستمر مورد بازبینی و پالایش قرار گرفتند و بر اساس تشابهات و سنخیت داده‌ها، در فرایندی استقرایی، مجموعه‌ای از داده‌های مشابه حول یک مفهوم گرد آمدند. مفاهیمی که معانی مشترکی را در خود داشتند، در قالب مقوله‌ها که سطحی انتزاعی تر نسبت به مفاهیم دارند، سازماندهی شدند و در نهایت، مقوله‌هایی که بار معنایی و محتوایی شان از قرابت بیشتری برخوردار بود ذیل طبقه ویژه‌ای قرار داده شدند. در روش نظریه داده بنیاد، تجزیه و تحلیل داده‌ها به معنی مقایسه مستمر داده‌ها با هدف مفهوم سازی است و تمامی مراحل از کدگذاری تا طبقه بندی را در بر می‌گیرد. این فرایند شامل سه نوع مقایسه است. ابتدا پدیده‌ها برای کشف شباهت‌ها و چگونگی تغییرات آنها در شرایط گوناگون با یکدیگر مقایسه می‌شوند. در جریان این عمل، بر اساس شباهت‌های کشف شده، مقولات کلی و ویژگی‌های آنها تشخیص داده می‌شود که مبنای مفاهیم و مقولات آتی خواهند بود. دوم، مقولات ساخته شده برای اشباع ویژگی‌های نظری، با مفاهیم مقایسه می‌شوند هدف از این عمل، افزایش جزئیات مفاهیم، غنای مقولات استخراج شده یا کشف مفاهیم جدید است. در نهایت مفاهیم با یکدیگر مقایسه می‌شوند. هدف از این کار، فهم روابط میان مفاهیم، برای انسجام بخشی به آنها در فرضیه‌ها و در نهایت، نظریه است که در جدول (۲) نمونه‌ای از کد گذاریها آورده شده است.

جدول ۲. نمونه کدگذاری

منبع داده	نشانیگر	مضمون: گزاره‌های کلیدی انتخابی	کد	مفاهیم
سند چشم‌انداز	۲.س.چ.۲-doc	ایران کشوری متکی بر: اصول اخلاقی و ارزش‌های	C14	عدالت اجتماعی
جمهوری		اسلامی، ملی و انقلابی با تأکید بر مردم‌سالاری	C15	تأکید بر آزادی‌های مشروع
اسلامی ایران در افق		دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ	C16	حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها
۱۴۰۴		کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت	C17	امنیت اجتماعی
		اجتماعی و قضایی خواهد بود.	C18	تأکید بر اصول اخلاقی
			C19	تأکید بر ارزش‌های اسلامی
			C20	امنیت قضایی
				مردم سالاری دینی
سیاست‌های کلی	۲.س.ک.ن.۱-doc	نهادینه سازی فرهنگ سازمانی مبتنی بر	C74	تأکید بر ارزش‌های اسلامی
نظام اداری ابلاغی	2	ارزش‌های اسلامی و کرامت انسانی و ارج نهادن به	C75	ارج نهادن بر سرمایه انسانی
مورخ ۱۳۸۹/۱/۱۴		سرمایه‌های انسانی و اجتماعی.	C76	ارج نهادن بر سرمایه اجتماعی
			C77	نهادینه کردن فرهنگ سازمانی

روایی

اکثر پژوهشگران کیفی، معتقدند که برخی مطالعات کیفی مناسب‌تر از برخی دیگر هستند و عموماً مفهوم روایی را برای نشان دادن چنین تفاوتی بیان می‌کنند. این پژوهشگران کیفی، برای نشان دادن روایی، عمدتاً از واژه‌هایی مثل «باورپذیری»، «قابل دفاع» و «امانت‌دار بودن» استفاده می‌کنند (۱۵). در این تحقیق با پذیرش این معیارها به‌عنوان شاخص‌های تحقیق کیفی، به دلیل نقل داده‌ها از اسناد معتبر و انجام مصاحبه با افراد خبره ذی‌مدخل (سیاستگذاران، مجریان و ارزیابان)، شاخص «امانت‌داری» و انتساب داده‌ها به منبع، هر دو شاخص «باورپذیری» و «قابل دفاع بودن» را در حد بسیار بالایی دارا است.

پایایی

در این تحقیق پایایی با استفاده از تکنیک کمیته تخصصی جداولی تهیه شد تا چگونگی تعبیر و تفسیر محقق از داده‌ها نشان داده شود. همچنین در این پژوهش، محققین برای اطمینان بیشتر از پایایی پژوهش کیفی خود، از روش پایایی بین دو کدگذار^۱ استفاده کرده‌اند. با توجه به حجم بالای متون مورد بررسی، به‌منظور محاسبه پایایی مضامین و مفاهیم برداشت‌شده از داده‌ها، با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار (ارزیاب)، از ۴ متخصص که استاد دانشگاه هستند درخواست شد تا به‌عنوان همکاران پژوهشی (کدگذار) در پژوهش مشارکت کنند؛ لذا داده‌های گردآوری شده و همچنین اهداف پژوهش به ایشان ارائه شد در نهایت درصد توافق درون موضوعی که به‌عنوان شاخص پایایی پژوهش در نظر گرفته شده با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد:

نتایج

پس از اینکه مضامین استخراجی از متون مربوطه با مصاحبه‌های مکتوب شده، به صورت جمله به جمله، به دقت بررسی و پیام اصلی یا مفهوم کلیدی مستتر در هر یک از آنها استخراج شد، کدهای اولیه، در دوره‌های بعدی مصاحبه‌ها مورد توجه پژوهشگر قرار گرفت و با توجه به سنخیت و تجانس با کدهای کشف شده جدیدتر، ذیل مفهومی کلانتر در نظر گرفته شد و این فرایند، بارها و بارها تکرار شد. پس از بررسی‌های مکرر، کدهای اولیه به مفاهیم و مفاهیم نیز هر یک بر اساس فرایند تجانس مفهومی، در قالب مفاهیم گسترده تر به عنوان مقوله به هم پیوند خوردند. به همین ترتیب مقولات به وجود آمده نیز بر اساس مقایسه مستمر و استقرایی، بر حسب قرابت مفهومی، در سطحی بالاتری از انتزاع، در قالب ابعاد با یکدیگر ترکیب شده و به هم پیوند خوردند. در نهایت پس از اینکه اشباع نظری به وجود آمد ابعاد ۶ گانه با ۹ مقوله کلان و ۷۱ مقوله فرعی حاصل شد که در جدول (۴) مرقوم گردیده اند.

$$100\% \times \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} = \text{درصد توافق درون موضوعی}$$

تعداد کدهای محقق ۹۴۵۸ و تعداد کدهای همکاران پژوهشی ۷۹۷۶ بوده است. از این تعداد کد، ۷۵۹۹ مورد مشترک و ۲۷۱۵ مورد عدم توافق بوده است. از این تعداد عدم توافق، ۱۲۰۶ کد مربوط به محقق و ۱۵۰۹ کد مربوط به متخصصین بوده است. نتایج حاصل از این کدگذاری‌ها مطابق جدول (۳) است.

جدول ۳. محاسبه پایایی بین کدگذاران

ردیف	بخش متون	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بین دو کدگذار (محقق و همکار)
۱	۲۵	۴۱۱۵	۱۶۵۰	۷۰۱	۰.۸۰۱۹۴۴۱۱
۲	۲۵	۳۸۱۵	۱۷۴۵	۶۸۹	۰.۹۱۴۸۰۹۹۶
۳	۲۵	۴۹۲۶	۲۱۵۴	۵۸۵	۰.۸۷۴۵۴۳۲۴
۴	۲۵	۴۵۷۸	۲۰۵۰	۷۴۰	۰.۸۹۵۵۸۷۵۹
کل	۱۰۰	۱۷۴۳۴	۷۵۹۹	۲۷۱۵	۰.۸۷۱۷۴۴۸۷

جدول ۴. ابعاد، مقولات کلان و پایه ارزیابی اجرای خط مشی نظام اداری

مقوله محوری	بُعد	مقوله کلان	مقولات پایه
ارزیابی خط مشی نظام اداری	فرهنگی	توسعه فرهنگ سازمانی	فرهنگسازی نهادینه کردن ارزشهای اسلامی- ایرانی نهادینه کردن اخلاق - ایرانی گسترش سبک زندگی اسلامی اصلاح سبک کاری برنامه ریزی نیروی انسانی جبران خدمات و پاداش مرخصی کارکنان میزان ساعت کار و توزیع آن گزینش جذب نقل و انتقال کارکنان بهره گیری از انواع استخدام توسعه مسیر شغلی امور مدیران آموزش لزوم کوچک سازی لزوم چابکسازی لزوم سازماندهی مجدد
	نیروی انسانی	مدیریت منابع انسانی	
	ساختاری	مهندسی نقش و ساختار	

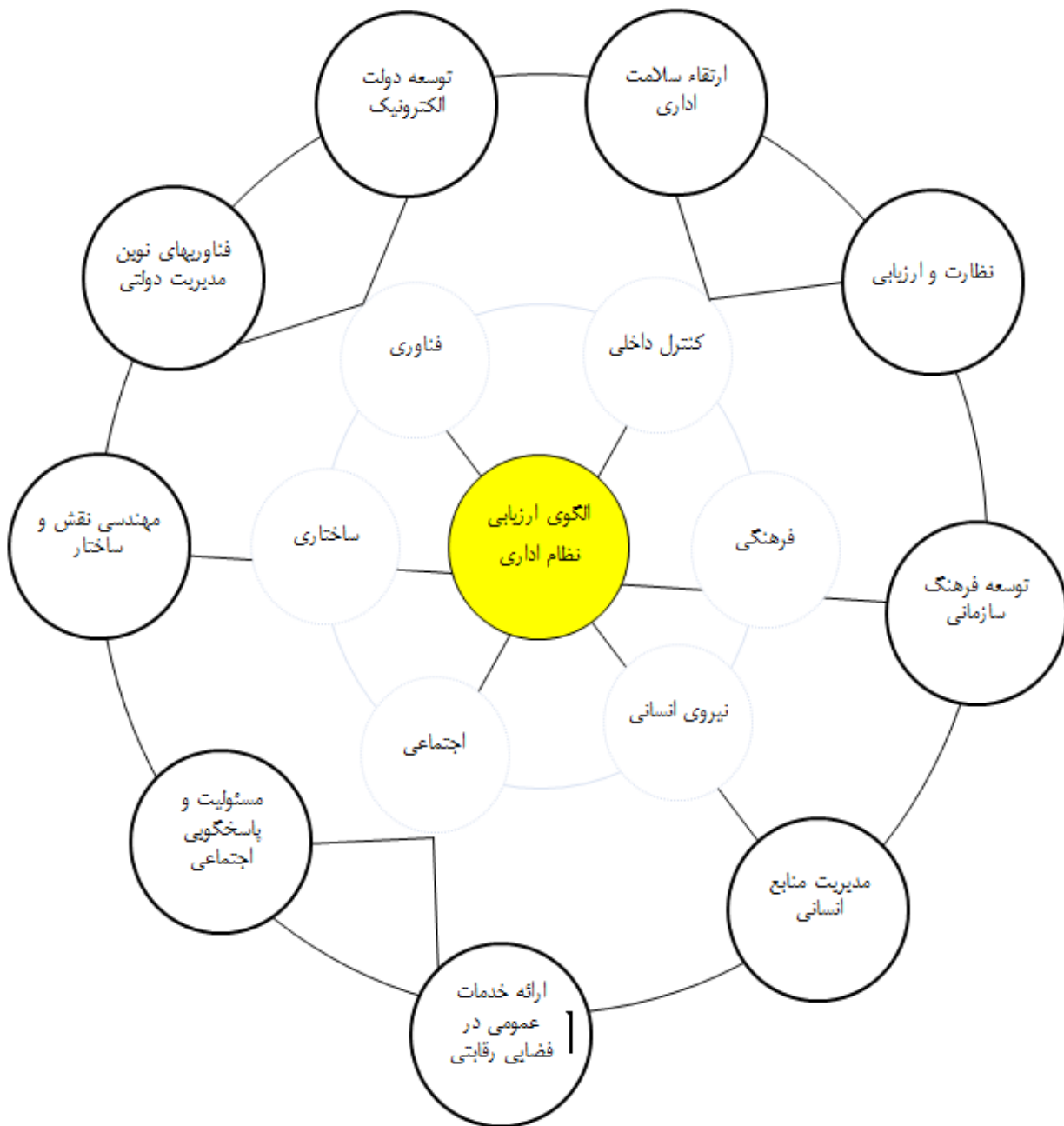
کار آمدی در نظارت

در ابعاد داخلی نظام اداری که شامل مهندسی نقش و ساختار، مدیریت منابع انسانی، فرهنگ سازمانی، توسعه دولت الکترونیک، فناوری نوین مدیریت دولتی، نظارت و ارزیابی و ارتقاء سلامت اداری است علاوه بر اینکه اینها خود باهم ارتباط مستقیم و دوسویه دارند با مقولات ابعاد خارجی آن که شامل پاسخگویی و مسئولیت اجتماعی و ارائه خدمات عمومی در فضایی رقابتی که با هم مرتبطند؛ نیز ارتباط داشته باشند.

روابط میان مقولات و مفاهیم ارزیابی برنامه اصلاح نظام اداری تکوین نظریه و کشف قضیه‌ها، یعنی ارتباط بسیط میان یک مقوله و مفاهیم آن با سایر مقوله‌ها. قضیه‌های استخراج شده در این پژوهش که با روش نظریه پردازی داده بنیاد احصاء شده‌اند به شرح زیر می‌باشند:

قضیه اول

مقولات کلان بر روی یک مدار بوده و با هم در ارتباط هستند. به این معنا که در ارزیابی اجرای برنامه اصلاح نظام اداری

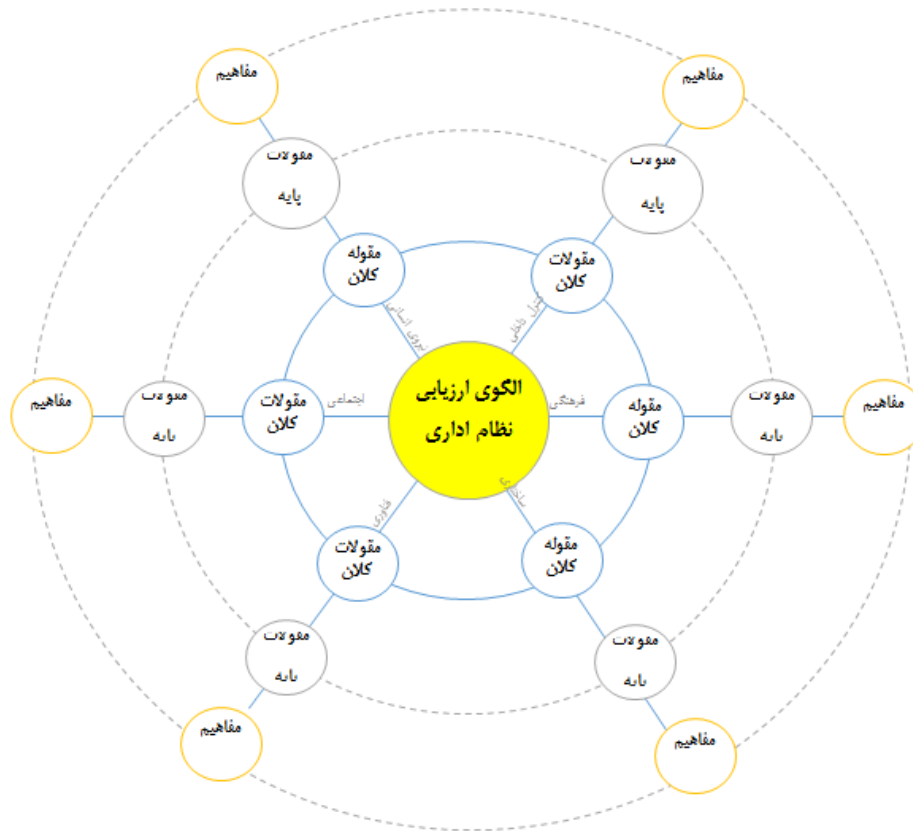

شکل ۱. نمودار ابعاد و مقولات کلان الگوی ارزیابی اجرای برنامه اصلاح نظام اداری در استان سمنان

قضیه دوم

مقولات پایه در مدار دوم با هم در ارتباط هستند و این مقولات دارای ارتباطات ۳ بعدی می‌باشند. از یک طرف ذیل مقولات

کلان قرار گرفته، از طرف دیگر با مفاهیم ذیل خود در ارتباط هستند و از سوی دیگر در مدار مقولات پایه قرار گرفته‌اند و میان این مقولات پایه در بخش‌های ۶ گانه ارتباط وجود دارد. شکل (۱).

شکل ۲. نمودار ارتباطات مقولات و مفاهیم (قضیه‌های الگوی نهایی پژوهش)

قضیه سوم

در مدار سوم، مفاهیم پایه در قالب بسته‌هایی که تشکیل مقولات پایه را داده‌اند قرار دارند. این مفاهیم که ارکان اجرایی الگو را تشکیل می‌دهند نیز دارای ارتباطات ۲ بعدی هستند. از یک سو مفاهیم درون یک بسته، با یکدیگر در ارتباط هستند و از سوی دیگر با مقوله‌ی پایه‌ی بالادست خود مرتبط‌اند. (شکل ۲).

اعتبارسنجی نظریه

در نهایت، مهم است که مشخص شود آیا تبیین نظری پژوهش برای خبرگانی که در نظرسنجی مشارکت می‌کنند، معنادار و معقول است و برگردان دقیقی از وقایع و توالی آنها در خود فرآیند است یا خیر؟ در نظریه‌پردازی داده بنیاد،

اعتبارسنجی، بخشی فعال از فرآیند پژوهش است. بدین جهت پرسشنامه‌ای مبتنی بر سؤالات ۱۰ گانه‌ی کرسول در یک طیف پنج ارزشی تهیه و به همراه فرایند و نتایج پژوهش به صورت فیزیکی و الکترونیکی در اختیار ۱۶ تن از افراد کارشناس و خبره قرار گرفت، این افراد شامل شامل ۱۲ مصاحبه شونده و چهار نفر اساتید حوزه خط مشی گذاری و مسلط به روش تحقیق داده بنیاد بودند.

داده‌های گردآوری شده این مرحله با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به طور خلاصه ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان بدین شرح است: ترکیب سنی آنها بین ۳۰ تا ۶۰ سال؛ سطح تحصیلات آنها

کارشناسی ارشد و دکتری؛ تخصص آنها شامل استاد دانشگاه و عضو هیأت علمی، کارشناس خط مشی گذاری، ارزیابی استانی و بازرسی و نظارت.

به منظور تعیین پایایی سازه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده ۰/۷۶۲ است که بیانگر قابلیت سازگاری درونی است.

روایی سازه برای بررسی دقت و اهمیت نشانگرها مورد توجه محقق بوده است چرا که نشان می دهد آیا نشانگرها، ساختارهای عاملی مناسبی را جهت اندازه گیری فراهم آورده است یا خیر؟ برای این منظور با توجه به اندازه نمونه در نرم افزار

amos از آزمون تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی با شاخص هایی مانند بار عاملی، مقدار T و خطای استاندارد (SE) مشخص می شوند. بر این اساس، چنانچه مقدار بار عاملی بیشتر از ۰/۴ و مقدار T بزرگتر از ۱/۹۶ یا کوچکتر از ۱/۹۶- باشد، در سطح اطمینان ۹۵٪ می توان نتیجه گرفت که نشانگرها ساختار عاملی مناسبی را جهت اندازه گیری سازه های مورد مطالعه در مدل تحقیق فراهم می کنند. بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۵) کلیه سازه ها از قابلیت اطمینان ساختاری بالایی برخوردارند.

جدول ۵. نتایج مربوط به تحلیل عاملی تأییدی

متغیرها	شماره سؤال	بار عاملی	آماره T	خطای استاندارد (SE)
فرآیند پژوهش	۱	۰.۹۴	۱۱.۲۴	۰/۰۸۸
	۲	۰.۷۴	۱۲.۳۱	۰/۰۶۰
	۳	۰.۵۸	۸	۰/۰۷۳
	۴	۰.۵۷	۱۱.۹۵	۰/۰۴۸
	۵	۰.۷۷	۱۰.۰۷	۰/۰۷۶
	۶	۰.۸۷	۱۱.۴۴	۰/۰۷۶
الگوی نهایی	۷	۰.۸۵	۱۳.۷۹	۰/۰۶۲
	۸	۰.۵۸	۵.۸۲	۰/۰۸۲
	۹	۰.۷۵	۹.۵۱	۰/۰۷۹
	۱۰	۰.۶۴	۹.۸۷	۰/۰۶۵

بحث و نتیجه گیری

با توجه به یافته های تحقیق و مقایسه آن با مبانی و تحقیقات پیشین، می توان نتیجه گرفت که ارزیابی فعلی اجرای خط مشی اداری در دستگاه های اجرایی استان سمنان دارای خصوصیات؛ روش محور، هدفگرا، گذشته نگر و متمرکز بر مرحله اجرای فرآیند خط مشی گذاری است. در ادامه مقایسه تحقیق با نتایج برخی از تحقیقات پیشین در جدول (۶) ارائه می شود.

با توجه به اینکه در الگوی ارزیابی اجرای خط مشی نظام اداری، مقوله ی کلان پاسخگویی و مسئولیت اجتماعی در بعد اجتماعی استخراج شده است؛ به منظور توسعه پاسخگویی سازمان های دولتی و دستیابی به نظام پاسخگویی مناسب که از اهداف کلی اغلب برنامه های اصلاح نظام اداری است و بنا بر نظرات اندیشمندان یکی از راه های ایجاد اعتماد عمومی است و می تواند نیروی پیش برنده ای باشد که بر دولت مردان

فشار وارد آورده تا در قبال عملکرد خود مسئول باشند و نسبت به ارائه خدمات عمومی مناسب و با کیفیت تلاش کنند، طراحی و استقرار نظام اطلاع رسانی عمومی پیشنهاد می‌شود. دستاوردهای این نظام پاسخگویی سازمانهای اداری کشور را ارتقاء داده و می‌تواند در رشد و بهبود مستمر خدمات و کیفیت ارائه آنها مؤثر باشد. از طرف دیگر طراحی نظام اطلاع رسانی عمومی می‌تواند یکی از جلوه‌های پاسخگویی باشد بطوری که نه تنها رؤسای جمهور و وزرا در رسانه ملی حضور داشته و گزارش عملکرد خود را ارائه دهند، بلکه در سطوح استانی و منطقه‌ای نیز چنین رویه‌ای مرسوم شده و از طریق ارتباط مستقیم با مردم گزارش عملکرد و دستاوردهای دستگاه‌ها اعلام شود.

جدول ۶. مقایسه نتایج پژوهش با تحقیقات مشابه

ردیف	نویسندگان	عنوان	روش تحقیق	سال انتشار	نتایج	توضیحات مقایسه
۱	واعظی و دیگران (۹)	شناسایی و اولویت بندی الگوهای ارزیابی خط مشی ارزیابی خط مشی عمومی	ترکیبی (دلفی و تاپسیس)	۱۳۹۴	اولویت بندی الگوهای ارزیابی و معیارهای مطلوبیت خط مشی عمومی؛ اثر بخشی، کارایی، امکان پذیری، جامع نگری و خلاقیت بودن	الگوی مفهومی منطبق بر طبقه روش محور و هدفگرا بوده که معیارهای اخلاقی بودن، اثر بخشی و امکان پذیری را داراست.
۲	حمیدی و دیگران (۱۶)	ارائه الگوی ارزیابی خط مشی‌های توسعه منابع انسانی کارکنان دولت	تحلیل مضمون	۱۳۹۷	ارائه مدلی شامل سه بخش اصلی درون داد، فرآیند و نتایج است. بخش نتایج خود شامل برون دادها، پیامدها و اثرات نهایی است که بع ارزیابی فرایندی شامل مراحل اجرایی یک خط مشی است.	ارزیابی برنامه اصلاح نظام اداری در دستگاه‌های اجرایی استان سمنان به بعد اجرایی برنامه معطوف است.
۳	دانایی فرد و دیگران (۱۷)	ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر ارزشیابی کیفیت خط‌مشی‌های عمومی ایران	مدل یابی ساختاری، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل واریانس	۱۳۹۵	شناسایی مؤلفه‌های کیفیت خط مشی عمومی و ضریب تأثیر آنها. مؤلفه‌های بخش اجرای خط مشی عمومی شامل، کارایی، اثر بخشی، تعهد عملی مجریان و بکار گیر ابزار چند گانه است.	مؤلفه‌های کیفیت بخش خط مشی عمومی در بخش اجرا با مؤلفه‌های ارزیابی خط مشی اداری انطباق دارند.
۵	حسین پور و دیگران (۸)	ارزیابی خط مشی‌های اقتصادی مصوب مجلس شورای اسلامی با استفاده از نظریه داده بنیاد	نظریه داده بنیاد	۱۳۹۸	استخراج ۱۵۹ مفهوم اولیه، ۴۱ مقوله فرعی و ۸ مقوله اصلی و دسته بندی آنها در ۵ بعد بر اساس الگوی پارادایمی داده بنیاد	استراتژی پژوهش حاضر نیز داده بنیاد بوده که بر اساس اقدامات ۲۸۰ مفهوم، ۷۱ مقوله فرعی، ۹ مقوله اصلی و ۶ بعد.

نهادهای ضد فساد نسبت به مؤسسه‌هایی که دارای استقلال مالی و پرسنلی ویژه هستند و با پیمانکاران بخش خصوصی بیشتری سر و کار دارند، با هوشیاری بیشتری عمل کنند. حرکت سازمان بازرسی کل کشور در جهت اعلان دارایی خصوصی، منابع درآمدی و فعالیتهای بازرگانی مدیران عالی و میانی به اضافه کارکنان سازمانها و شرکتهای دولتی ضروری است. این رویکرد همراه با تسهیل در شکل‌گیری مطبوعات آزاد و بیان آزاد سوء

نظر به اینکه مفهوم کارآمدی صراحتاً در متن سیاستهای کلی نظام اداری آمده است و در قالب مقوله پایه در مقوله کلان نظارت و ارزیابی با مدلول "میزان موفقیت در مأموریتها" استخراج شده است. علاوه بر جدیت امر نظارت داخلی که جنبه‌ای درون دستگاهی دارد، از نظارت بیرونی و نقش آفرینی دستگاههای نظارتی نباید غافل شد لذا به منظور افزایش کارآمدی در دستگاههای پیشنهاد می‌شود سازمان بازرسی کل کشور و دیگر

مدیریتها و فسادها که جلوه‌ای از نظارت عمومی است در جهت افزایش سلامت و شفافیت اداری مؤثر خواهد بود. نظر به اینکه در الگوی ارزیابی خط مشی نظام اداری، مقوله‌ی کلان ارتقاء سلامت اداری در بعد کنترل داخلی استخراج شده است به منظور فساد ستیزی که از دغدغه‌ها و مطالبات مقام معظم رهبری است و بارها بدان اشاره نموده اند، پیشنهاد می‌شود دولتمردان با همکاری و همفکری سایر قوا برای اجرایی نمودن منویات مقام معظم رهبری و همچنین مردم، نقشه راه عملیاتی طراحی نموده و با یک زمانبندی مشخص و تعیین نقشها و مسئولیتها ریشه فساد و بارور شدن آن را از جهات مختلف از میان بردارند.

نظر به اینکه مفهوم پایه دانش در الگوی ارزیابی خط مشی نظام اداری در پژوهش حاضر کلاً در بخشها و مقولات متعددی استخراج شده است اهمیت دانشی کردن نظام اداری و ضرورت آن استنباط می‌شود. بدین منظور پیشنهادات ذیل مطرح می‌شود:

- ✓ امکان بهره مندی از کارمندان دانش محور و حرفه ای آموزش دیده از طریق سیاستهای منابع انسانی در سازمان امور اداری و استخدامی کشور.
- ✓ اشتراک گذاری و بهره برداری از تجربیات سازمانی.
- ✓ جدیت و اهتمام به استقرار نظام مدیریت دانش و یکپارچگی آن.

نظر به این که حضور و مشارکت مردم نقش به سزایی در نظارت عمومی، تحقق عدم تمرکز و کوچکسازی نظام اداری از طریق انجام امور محلی و اصلاح فرهنگی دارد دولت باید به فکر مردم پایه کردن نظام اداری باشد از طریق واگذاری خدماتی که نقش تصدیگری دولت را کاهش می‌دهد اقدام کند. نظر به اینکه نظام حاکمیت به عنوان سیستم کلان وجود داشته و خرده نظامهای دیگر به مثابه زیر سیستم در آن فعالیت می‌کنند، داشتن دیدگاهی سیستمی نسبت به نظام اداری و یا به عبارتی شبکه‌ای دیدن نظام اداری مقوله مهمی است که باید در برنامه‌های اصلاح نظام اداری در نظر گرفته شود. نظام اداری، نظامی مستقل و بدون هیچگونه ارتباط با سایر نظامهای اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، دفاعی،

امنیتی، حقوقی و... نیست، بلکه متأثر کنش و برهمکنش سایر نظامها است. بدین منظور، خط مشی‌های نظام اداری را باید در تعامل با سایر خط مشیها، همچون خط مشی‌های اقتصاد مقاومتی، سیاستهای کلی علم و فناوری، پدافند غیرعامل و... ببینیم تا جامعیت و شمولیت موضوعات را در بر داشته باشد. نظر به اینکه بکارگیری فناوریهای نوین در مدیریت دولتی مقوله کلانی است که در بعد فناوری خط مشی نظام اداری استخراج شده است و در این مقوله کلان مفاهیمی وجود دارد که با امور دولتی لیبرال قرابت دارد. تأکید بیش از حد بر ارائه خدمات در فضای رقابتی، توسعه دولت الکترونیک و تکیه بر فناوریهای نوین مدیریت دولتی این نگرانی را به همراه دارد که خط مشی اصلاح نظام اداری به لحاظ نظری با شبه پارادایم مدیریت دولتی نوین که مبنای اقتصادی و ابزاری دارد مشتبه شود در صورتی که نظام اداری ایران، نظام منحصر به فردی است که باید ویژگیهای اسلامی- ایرانی بودن را دارا باشد. اساساً مدیریت دولتی نوین، مجموعه‌ای دست و پا شکسته از تفاسیری در مورد شرایط تئوری و عمل مدیریت دولتی است که مشکلات موجود در حوزه مدیریت دولتی سنتی را خاطر نشان می‌سازد و اقدام عملی برای رفع و اصلاح این مشکلات را ضروری میداند و به لحاظ ارزشی جایگاهی در دولت اسلامی ندارد. لذا برای پرهیز از چنین شبه‌ای و گرفتار نشدن در دام تبعات منفی مدیریت دولتی لیبرالی ضروری است یک نظریه کلان شبه پارادایمی مدیریت دولتی اسلامی و ایرانی تدوین گردد.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان می‌باشد. نویسنده از اساتید راهنما و مشاور و تمامی کسانی که در این راستا با محقق همکاری نمودند کمال تشکر را دارد.

تعارض منافع

این مطالعه فاقد تضاد منافع می‌باشد

*Original Article***Presenting a Conceptual Model for Evaluating the Implementation of Administrative System Policy: A Case Study of Executive Bodies and Medical Universities of Semnan Province**

Received: 23/07/2020 - Accepted: 29/12/2020

Khosrow Nouri¹
 Hassan Foraty^{2*}
 Hadi Hemtiani³
 Farshad Faezy Razi⁴

*1 Department of Public Administration,
 Semnan Branch, Islamic Azad
 University, Semnan, Iran*

*2 Department of Public Administration,
 Payame Noor University, Tehran, Iran
 (Corresponding Author)*

*3 Department of Public Administration,
 Semnan Branch, Islamic Azad
 University, Semnan, Iran*

*4 Department of Industrial
 Management, Semnan Branch, Islamic
 Azad University, Semnan, Iran*

Email: hassan.foraty@gmail.com

Abstract

Introduction: Considering the formulation of general policies of the administrative system, development programs, etc., in the eleventh and twelfth governments, as well as the adaptation of these policies in institutions related to public health, the purpose of this study is to provide a conceptual model of dimensions, categories. Macro and basic is the evaluation of administrative system reform programs implemented in medical universities in Semnan province.

Methods: The research paradigm is an interpretation that was used with an inductive approach of the data theory theory strategy, in addition to the data obtained from the review of relevant texts, the opinions of presenters, observers and policy makers are also used; Thus, while analyzing the content of texts related to policy evaluation, administrative reform programs and documents related to the administrative reform program, snowball sampling was used to obtain the opinions of stakeholders. In this study, after interviewing 12 people in 37 sessions No new data appeared and theoretical saturation occurred.

Results: Extracting a systemic conceptual model from the administrative system reform programs of the first and second periods implemented in the executive bodies of Semnan University of Medical Sciences includes 280 basic concepts, 71 basic categories, 9 macro categories and six dimensions.

Conclusion: Current evaluation of administrative policy in the executive organs of Semnan province with characteristics; Method-oriented, goal-oriented, retrospective and focused on the implementation of the policy-making process that these results can be used in designing a comprehensive system of administrative policy evaluation of medical universities in Semnan province.

Keywords: General Policy, Administrative System, Data Foundation Theory, Health

References

1. Doke PP. Comprehensive index for community health assessment of typical district administrative units in Maharashtra state, India. *Indian journal of community medicine: official publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine*. 2016;41(4):288.
2. Kind P, Gudex CM. Measuring health status in the community: a comparison of methods. *Journal of Epidemiology & Community Health*. 1994;48(1):86-91.
3. Danaeifard H. Challenges of public administration in Iran. Tehran: Samat; 2012.
4. Mir Mohammadi SM, Izadkhah MM. Applying the Balanced Scorecard (BSC) model in the evaluation, implementation and general policies of the administrative system. *Public Management Outlook*. 2011;11:15-31.
5. Alvani M, Sharifzadeh F. *General Policy Making Process*. Edition F, editor. Tehran: Allameh Tabatabai University; 2015. 2 p.
6. Knill C, Tosun J. *Public policy: A new introduction*: Red Globe Press; 2020.
7. Ebadi MH, Rezaei MJ. Pathology The position of monitoring and evaluation in Iran's development planning. *Strategic and Macro Policies*. 2017;6(21):1-23.
8. Hosseinpour D, Sharifzadeh F, Nouri R, Karimian O. Evaluation of economic policies approved by the Islamic Consultative Assembly using the data theory of the foundation. *Management of Government Organizations*. 2019;7(2):135-48.
9. vaezi R, Mohammadi M. A Model for Evaluating Public Policies in Iran (Study of Value Added Tax Policy). *Public Management Perspectives*. 1396;29(1):47-72.
10. Ebadi MH, Rezaei MJ. Pathology The position of monitoring and evaluation in Iran's development planning. *Strategic and Macro Policies*. 2017;6(21):1-23.
11. Rossi PH, Lipsey MW, Henry GT. *Evaluation: A systematic approach*: Sage publications; 2018.
12. Stufflebeam DL, Coryn CL. *Evaluation theory, models, and applications*: John Wiley & Sons; 2014.
13. Owen JM. Evaluation forms: toward an inclusive framework for evaluation practice. *Evaluation roots: Tracing theorists' views and influences*. 2004;356:370.
14. Hansen HF. Choosing evaluation models: A discussion on evaluation design. *Evaluation*. 2005;11(4):447-62.
15. Faqih AH, Alizadeh M. Validity in qualitative research. *Management Culture*. 2005;3(9):5-19.
16. Hamidi K, Aliakbar A, Karamolah D, Asghar S. A model for evaluation of human resource development policies of government employees. *Modiriat-e- farda*. 2018;57(17):67-82.
17. Danaei Fard H, Shokri Z, Fani AA, Forouzandeh L. Provide model Factors Effective On Evaluation Quality General Drawings Iran. *Military management*. 2016;16(4):42-66.